

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
19.1.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS VUODELTA 2023 MAKSETTAVASTA TUOTANTOSIDONNAISESTA TULOTUESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 7 JA 9 §:N MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamasta tuotantosidonnaisesta tulotuesta säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus, 32 -35 artikloissa. Suunnitelma-asetuksen 33 artiklan mukaan tuotantosidonnaista tulotukea voidaan myöntää tietyillä aloilla ja tiettyihin tuotantoihin tai tiettyihin niihin sisältyviin maatalouden muotoihin, jos ne ovat tärkeitä sosioekonomisista tai ympäristöön liittyvistä syistä.

Suunnitelma-asetuksen 101 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella jäsenvaltio voi käyttää suorien tukien, mukaan lukien tuotantosidonnainen suora tulotuki, muodossa olevia interventioita koskevia määrärahoja muihin interventioihin suorien tukien muodossa ilman, että jäsenvaltio muuttaa 119 artiklan mukaisesti YMP:n strategiasuunnitelmaansa. Suunnitelma-asetuksen 102 artiklan 2 kohdan perusteella jäsenvaltio voi vahvistaa YMP:n strategiasuunnitelmassaan (CAP-suunnitelma) kullekin suorien tukien toimenpiteelle suunnitellun yksikkötukitason lisäksi minimi- ja maksimiyksikkötukitason. Mainittujen säännösten perusteella jäsenvaltio voi muuttaa CAP-suunnitelmassa mainittuja tukijärjestelmäkohtaisia enimmäismääriä ja yksikkötukien tasoja, mikä on tietyissä tilanteissa tarpeen, jotta EU-määrärahoja ei jäisi käyttämättä. Suomi on sisällyttänyt kyseisen toimintamahdollisuuden CAP-suunnitelmaansa, minkä perusteella nyt esitettävät muutokset ovat tehtävissä.

Kansallisesti tuotantosidonnaisesta tulotuesta säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tuotantosidonnaisesta tulotuesta lain 15 §:n 5 momentin, 16 §:n 4 momentin ja 17 §:n 2 momentin perusteella. Edellä mainittujen säännösten perusteella on annettu valtioneuvoston asetus vuodelta 2023 maksettavasta tuotantosidonnaisesta tulotuesta (1383/2022).

Vuodelta 2023 maksettavasta tuotantosidonnaisesta tulotuesta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksella ehdotetaan tarkennettavaksi vuodelta 2023 maksettavan emo- ja lypsylehmäpalkkion sekä sonnipalkkion yksikkökohtaisia määriä ensimmäisessä maksuerässä palkkioihin käytettävissä oleva määräraha huomioon ottaen. Palkkioiden yksikkökohtaisia määriä tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihauun ja valvonnan tulosten perusteella.

Palkkiot on tarkoitus maksaa helmikuussa 2024. Vuodelta 2023 maksettavasta emo- ja lypsylehmäpalkkiosta, sonnipalkkiosta ja ulkosaariston nautapalkkiosta on tarkoitus maksaa ensimmäisessä maksuerässä noin 70 prosenttia.

Tuotantosidonnaisen tulotuen palkkiokohtaisia enimmäismääriä ja palkkioiden yksikkökohtaisia määriä voidaan muuttaa vielä palkkioiden toisen maksuerän yhteydessä, jos se on tarpeen EU-määrärahojen tarkemman ja tarkoituksenmukaisen kohdentamisen takia.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Evijärven Peruna Oy:ltä, Finnamyl Oy:ltä, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry:ltä, Kauppapuutarhaliitto ry:ltä, Pihvikarjaliitto ry:ltä, Suomen Lammasyhdistys ry:ltä, Suomen Vuohiyhdistys ry:ltä, Puutarhaliitto ry:ltä, Suomen Teurastamoyrittäjät ry:ltä, Lihakeskusliitto ry:ltä, Sucros Oy:ltä ja ProRuis ry:ltä.

3. Pykäläkohtaiset perustelut

7 § 1 mom.

Asetuksen 7 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että emo- ja lypsylehmäpalkkion tukitasoja ensimmäisessä maksuerässä tarkennettaisiin. Valtioneuvoston asetuksella (1383/2022) säädetyt tukitasot olivat arvioita, joita nyt ehdotetaan vielä tarkennettavaksi vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella ennen emo- ja lypsylehmäpalkkion ensimmäisen erän maksamista. Tarkennuksessa otettaisiin huomioon se eläinmäärä, josta palkkiota on vuonna 2023 haettu, mahdolliset valvonnasta aiheutuneet muutokset kyseiseen eläinmäärään ja muut valvonnan seuraamukset. Vuodelta 2023 maksettavan lypsylehmäpalkkion ensimmäinen maksuerä on tarkoitus maksaa helmikuussa 2024.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella emo- ja lypsylehmäpalkkion eläinkohtaista määrää ehdotetaan alennettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB, koska hyväksyttävien tukihakemusten perusteella maksettava määrä valtioneuvoston asetuksen (1383/2022) tukitasoilla ylittäisi palkkioon käytettävissä olevan 41,9 miljoonan euron enimmäismäärän. Palkkiota ehdotetaan alennettavaksi 20 eurolla eläintä kohden. Emo- ja lypsylehmäpalkkiota ehdotetaan maksettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB enintään 640 euroa eläintä kohden.

Manner-Ahvenanmaalla emo- ja lypsylehmäpalkkion eläinkohtaista määrää ei muutettaisi. Palkkiota ehdotetaan maksettavaksi 750 euroa eläintä kohden.

9 § 1 mom.

Asetuksen 9 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sonnipalkkion tukitasoja ensimmäisessä maksuerässä tarkennettaisiin. Valtioneuvoston asetuksella (1383/2022) säädetyt tukitasot olivat arvioita, joita nyt ehdotetaan vielä tarkennettavaksi vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella ennen sonnipalkkion ensimmäisen erän maksamista. Tarkennuksessa otettaisiin huomioon se eläinmäärä, josta palkkiota on vuonna 2023 haettu, mahdolliset valvonnasta aiheutuneet muutokset kyseiseen eläinmäärään ja muut valvonnan seuraamukset. Vuodelta 2023 maksettavan sonnipalkkion ensimmäinen maksuerä on tarkoitus maksaa helmikuussa 2024.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella sonnipalkkion eläinkohtaista määrää ehdotetaan alennettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB, Manner-Ahvenanmaalla ja tukialueella C, koska hyväksyttävien tukihakemusten perusteella maksettava määrä valtioneuvoston asetuksen (1383/2022) tukitasoilla ylittäisi palkkioon kyseisillä tukialueilla käytettävissä olevan 34 miljoonan euron enimmäismäärän. Palkkiota ehdotetaan alennettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB ja Manner-Ahvenanmaalla 180 eurolla eläintä kohden ja tukialueella C 30 eurolla eläintä kohden. Sonnipalkkiota ehdotetaan maksettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB ja Manner-Ahvenanmaalla enintään 320 euroa eläintä kohden ja tukialueella C 110 euroa eläintä kohden.

4. Taloudelliset vaikutukset

Tuotantosidonnainen tulotuki on kokonaan Euroopan unionin rahoittamaa tukea. Emo- ja lypsylehmäpalkkio, sonnipalkkio ja ulkosaariston nautapalkkio maksetaan vuoden 2024 valtion talousarvion momentilta 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki). Vuoden 2024 valtion talousarvion mukaan kyseisen momentin määräraha on 522,400 miljoonaa euroa. Momentin määrärahasta käytetään vuoden 2023 emo- ja lypsylehmäpalkkiota varten enintään noin 29,3 miljoonaa euroa, vuoden 2023 sonnipalkkiota varten enintään noin 25,1 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 ulkosaariston nautapalkkiota varten enintään noin 1,2 miljoonaa euroa eli yhteensä noin 55,6 miljoonaa. Vastaavat Euroopan unionilta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

Emo- ja lypsylehmäpalkkion eläinkohtaista määrää ehdotetaan alennettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB, koska hyväksyttävien tukihakemusten perusteella maksettava määrä valtioneuvoston asetuksen (1383/2022) tukitasoilla ylittäisi palkkioon käytettävissä olevan 41,9 miljoonan euron enimmäismäärän. Jos palkkiota ei alennettaisi, palkkioon käytettävissä oleva määräraha ylittyisi noin 0,9 miljoonalla eurolla.

Sonnipalkkion eläinkohtaista määrää ehdotetaan alennettavaksi Manner-Suomen tukialueella AB, Manner-Ahvenanmaalla ja tukialueella C, koska hyväksyttävien tukihakemusten perusteella maksettava määrä valtioneuvoston asetuksen (1383/2022) tukitasoilla ylittäisi palkkioon käytettävissä olevan 34,0 miljoonan euron enimmäismäärän. Jos palkkiota ei alennettaisi, palkkioon käytettävissä oleva määräraha ylittyisi noin 11,6 miljoonalla eurolla.

	Nykyinen palkkio euroa/eläin	Ehdotettu palkkio euroa/eläin	Muutos euroa/eläin	Muutos prosenttia	Toimenpiteen enimmäismäärä milj. euroa	Enimmäismäärä ylittyisi tai alittuisi (-) ellei muutettaisi (euroa)
Emo- ja lypsylehmäpalkkio (Manner AB-tukialue)	660	640	-20	-3 %	41,9	-911 457
Emo- ja lypsylehmäpalkkio (Manner-Ahvenanmaa)	750	750	0	0 %	2,0	236 380
Sonnipalkkio Manner-Suomi ja Manner -Ahvenanmaa	500	320	-180	-36 %	14,6	-7 741 500
Sonnipalkkio C-tukialue	140	110	-30	-21 %	19,4	-3 823 900
Nautapalkkio (AB-alueen ulkosaaristo)	1250	1250	0	0 %	2,2	389 856

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 4 lausuntoa. Lausuntokierroksella olleessa asetusehdotuksessa lopullisia yksikkökohtaisia palkkioiden tasoja ei oltu vielä määritelty. Lausuntoaikaa oli vain kolme viikkoa, jotta palkkioiden maksu voidaan toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Valtiovarainministeriöllä ja Ruokavirastolla ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n lausunnoissa kiinnitettiin huomiota perinnebiotooppien hoitoon käytettyjen eläinten tukien leikkauksiin tukikelpoisten pinta-alojen uudelleen määrittämisen takia. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin, koska ulkosaariston nautapalkkion määrä perustuu voimassaolevaan CAP-suunnitelmaan, jota ei voi enää vuodelle 2024 muuttaa. Lisäksi yksikkötukitaso määräytyy kuhunkin tukijärjestelmään kohdennetun rahamäärän ja hakemuksissa olevan kokonaiseläinmäärän perusteella. Lopullinen yksikkötukitaso määräytyy vasta palkkioiden toisen maksuerän yhteydessä keväällä 2024.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n lausunnossa esitettiin myös, että nautapalkkiot tulisi maksaa maksimimäärän mukaisesti. Asetuksessa yksikkötukitasot määräytyvät kuhunkin tukijärjestelmään kohdennetun rahamäärän ja hakemuksissa olevan kokonaiseläinmäärän perusteella. Jotta palkkioille varattu enimmäismäärä tulisi mahdollisimman tarkasti maksettua viljelijöille enimmäismäärää ylittämättä, ensimmäisen maksuerän yksikkötukitasoja ei voida automaattisesti korottaa maksimitasoonsa asti. Ensimmäisen maksuerän palkkion taso on arvio, joka tarkennetaan vielä toisessa maksuerässä. Lopulliset yksikkötukitasot määräytyvät siten vasta palkkioiden toisen maksuerän yhteydessä keväällä 2024.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n lausunnossa esitettiin myös, että nautapalkkioista tulisi maksaa ennakkoa tuenhakuvuoden syksyllä. Säädetäväksi ehdotetulla valtioneuvoston asetuksella ei määritellä palkkioiden maksuaikatauluja.

7. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian vähäisen yleisen merkityksen vuoksi.

8. Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 5.2.2024.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen vuodelta 2023 maksettavasta tuotantosidonnaisesta tulotuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 ja 9 §:n muuttamisesta.